

voorwaarde evenwel, deze n.l., dat wij haar niet gebruiken „tot een oorzaak voor het vleesch, maar dat wij elkander dienen door de liefde“.

Als we, om het populair te zeggen, den boel maar laten waaien en ons van de heele zaak niets aantrekken, dan is het mis! Dan wordt het geduld hebben met de „zwakheden en gebreken“ der kerk „een misdadig relativisme, een betrekkelijk stellen van wat vast en klaar moet zijn“. Daarom moeten alle leden der kerk trouw zijn in het jagen naar verbetering en herstel van bedreven kwaad. En op deze wijze moet geworfeld worden in „hartstochtelijke bewaring der kerkelijke eenheid en trouw“.

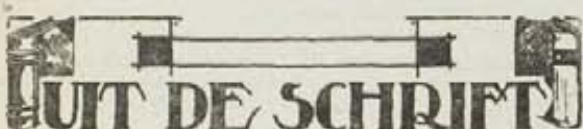
Natuurlijk: er moet een mogelijkheid, een basis zijn voor dezen strijd om verbetering in betooning van trouw en bewaring der eenheid! Niet in iedere kerkelijke situatie kan en mag hij worden gestreden! Als een „kerkgemeenschap aan haar concrete beslissingen meer gezag toekent, dan aan het Woord Gods en snijdt zij het recht van appél af of wil zij op een leerwestie niet ingaan, dan is het met de kerk wel hopeloos mis“.

Maar zoo is het nu in de gereformeerde kerken — aldus Dr Schippers — niet. Daarin was alleen maar een vertrouwenscrisis, die rechtlijnig naar een gehoorzaamheidscrisis voerde. En daarin haat een „krampachtig drijven naar de volmaaktheid“ geen steek. De vrijgemaakten hebben dat maar al te veel gedaan, zoo is de toepassing van Dr Schippers' „preek“. Zij hebben „een klap van den Donatistischen en Labadistischen molen te pakken“. Ze vechten voor een volmaakte, een heilige kerk. Zij hebben geen verstand van „kerkelijk“ gezag en van „kerkelijke“ gehoorzaamheid. Ze moeten meer „gelatenheid“ en minder „geladenheid“ vertoonen!

Zoo ongeveer is Dr Schippers' betoog.

Kort en nuchter kunnen we het zoo samenvatten: Die binding aan de synodale beslissingen is heelemaal zoo erg niet. Ze hebben alleen maar „kerkelijk“ gezag. Er zit muziek en elastiek genoeg in. En de gehoorzaamheid die ze vragen — daar heeft ze werkelijk geen „gewetenskrampen“ van te krijgen! Alleen: je moet natuurlijk je best doen om de zaak weer in het rechte te brengen.

Volgende week een enkel wordeke van critiek op dit schoone betoog. C. V.

niet gelijk het oude.

.....niet gelijk het verbond dat Ik met hun vaders gesloten heb ten dage dat Ik hun hand vatte om hen uit het land van Egypte te voeren..... Jer. 31:32a.

Martelaar der scholastieke exegeten als Jeremia geworden is, heeft hij zijn woorden, klaar als kristal, zien verduisteren door menschen.

De scholastieken hadden uitgemaakt, dat het echte verbond der genade alleen „met“ de wedergeborenen uitverkoren individuen kon zijn opgericht. Daarna hadden ze verklaard, dat Jeremia 31, die in Hebr. 8 wordt aangehaald, zeer bijzonder over dat echte verbond, dat met de uitverkorenen, in hun wedergeboorte nog wel, wordt opgericht, zijn profetenstem heeft laten hooren, en het echte verbond dus het nieuwe is, juist om zijn eendracht. In de derde plaats kwamen zij dus tot de conclusie, dat de fase van dit „nieuwe verbond“, welks nieuwheid eerst op het in Handelingen 2 vermelde tijdstip in kan gaan, niet vóór dit oogenblik kan aangevangen zijn, weshalve al wat vóór dat tijdstip valt, bezien moet worden als vallende onder de oude verbonds- en rechtsbepalingen. Om dan ten vierde te besluiten, dat er een scherpe tegenstelling moet liggen tusschen nieuw en oud, tusschen Pinksterfeest en Sinaï's dondergerommel; tusschen evangelie en wet, ja, vooral die. En dus: ook en vooral tusschen de wedergeboorte van den preciezen individu als delicate stichting van een intieme verbondsgemeenschap tusschen den Bruidegom der zielen en de zielen des Bruidegoms ter eener zijde, en zoo'n ordening van een nauwelijks door Mozes bijeengegreden massa van ontsnapte slaven-van-farao als brute stichting van een plomp-ruwe verbondsrelatie tusschen den Koning van een (slechts in „uiterlijken“ zin) uitverkoren volk of natie (Israël) en de natie van dien Koning.

Een tegenstelling, hebt u goed gehoord? De bekende tegenstelling van wet en evangelie, waarover alle eeuwen door zooveel te doen is geweest. Die tegenstelling ligt er volgens wie zoo spreken, als contrast, tusschen nieuw en oud verbond; tusschen Pinkstervlammen en Sinaïflitsen; tusschen intiem verbond met één preciezen lieveling des Bruidegoms en zoo'n ruw nationaal, herzegge: alleen-maar-nationaal verbond met een massa lieden tegelijk. Van de massa zeggen de aristocraten af en toe veel leelijks. Af en toe. Ook dezen keer.

En dan sturen ze hun exegeten op u af, om het bewijs te leveren dat de Schriften hun betoog gedieft hebben, althans het steunen.

En die exegeten zeggen dan tot u: ga mee, lees Jeremia 31. Zet uw bril op. Of neen, neem uw loupe

mee, en zet uw bril af. Wie een bril ophoudt, die ziet nog veel te veel in de breedte, zeggen ze. Ge moet dezen keer een „close up“ verlangen. Een détail bestudeeren, onder de loupe. Vergeet wat daar verder staat in Jeremia 30 en 31, over vee en huizen en zaad van menschen en beesten, — en vraag ons niet, wanneer dát allemaal tot Israël mocht gekomen zijn. Ze zeggen U: neem de loupe, en zet die pal boven dat ééne kleine detail van den tekst, waar staat geschreven: NIET GELIJK HET VERBOND van vroeger. Broeder, zoo vragen ze u dan, beduidt dat geen TEGENSTELLING? Geen CONTRAST? Geen scherpe onderscheiding van contraire grootheden?

En, eer ze u loslaten, zeggen ze, een beetje haastig: houd de loupe nog even in de hand, en leg ze óók even op dat stukje tekst, waar (in Hebr. 8) gezegd wordt, dat het oude verbond niet onberispelijk was. Is het nu niet klaar als de dag, dat de tegenstelling tusschen het Nieuwe verbond met uitverkoren individuen en het Oude met zoo'n plompe massa er één is als van netto en bruto, van kern en omtrek, van wezen en plompe verschijning, van fijn en grof, van onberispelijk en berispelijk, van fijn goud en een ruwen klomp, waar wel wat goud in verstóken zal zitten als ge maar zoekt?

Maar.....

Maar als er staat: het zal niet zoo wezen als vroeger („niet als het verbond van destijds“), dan kan dat ook nog heel wat anders aanduiden dan een scherpe tegenstelling. Het kan ook willen zijn een teekening van een verschil tusschen minder en meer, tusschen geremd en ongeremd, tusschen belemmerd en vrij, tusschen foetus en voldragen vrucht, tusschen aarzeling en vastberadenheid, tusschen schemering en licht, tusschen onmondigheid-met-dwaasheid en rijping-tot-wijsheid, tusschen steunen op de massa en zelf aanpakken, in het groeiend besef van eigen verantwoordelijkheid.

En zoo is de onderscheiding hier bedoeld.

Men heeft zoo vaak Jeremia 31 bejegend, als zou het alleen maar over de uitverkorenen handelen, m.a.w. over wie niet sterven (in den strikten zin, dien „sterven“ hebben kan).

Maar waarom zegt dan de profeet in de onmiddellijk aan ons vers voorafgaande perikoop, dat „in die dagen“ men niet meer de brantes zal hooren verkondigen, dat de VADEREN (het voorgeslacht) de zaak in de war hebben laten loopen („onrijpe druiven“ hebben gegeten), en dat nu de KINDEREN (het tegenwoordige nageslacht) de ellendige gevolgen maar moeten dragen (stroeve tanden krijgen)? Komt het soms hiervan, dat men in die dagen NIET MEER STERFT, dat men in den nieuwen toestand geen oordeel, geen verbondswraak ondergaat? Omdat de kring der „bondelingen“ alleen maar tot de wedergeborenen uitverkorenen beperkt is, tot hen, die niet sterven zullen, doch alleen maar eeuwig leven?

Sommigen schijnen het zoo te willen zien; ze zeggen dan: wel, Jeremia 31 voorspelt dagen van heil; ze schijnen te bedoelen: dagen van alleen maar heil, zonder verbondswraak voor de bondelingen; en verklaren dan: men zal straks dat spreekwoord van onrijpe druiven eten en stroeve tanden niet meer bezigen, omdat „voor dat spreekwoord natuurlijk in die komende HEILSDagen geen reden meer zal zijn“. ¹⁾ Geen reden meer: dat betekent: hier wordt niet meer „gestorven“.

Maar dat is niet juist. Jeremia zelf zegt: in die dagen, die ik hier aankondig, die dagen van herstel, van nieuw verbond, ZAL ieder om zijn EIGEN ongerechtigheid sterven; elk mensch, die de onrijpe druiven eet, diens tanden zullen stroef worden. Zijn eigen tanden.

Dat was ook vroeger zoo geweest: niemand stierf naar Gods recht om de zonde van een ander, terwijl hij zelf onschuldig bleef. Men kan sterven MET den ander, en in samenhang met hem, maar niet „OM“ hem, en daarmee uit.

Maar het harde Israël, dat zich zoo lang verhard heeft, wou die individueel-persoonlijke verantwoordelijkheid in de collectieve massa der bondsgemeenschap niet in een rechte ellende-kennis aanvaarden. Het gaf de schuld aan de massa, de voorgangers, aan de on-persoonlijke grootheid der natie. Zoo iets als wat Abraham Kuyper zou noemen: het generale subject. En zei toen, tegen den hemel grijnzend: de vaders eten zure druiven, en de kinderen krijgen stroeve tanden. Zoo is men de ballingschap ingegaan, morrend, klagend, zuur. En het is ook nog een heelen poos zoo gebleven IN de ballingschap: morren, klagen, zuur-zijn, schuld-van-zich-af-schuiven.

Maar STRAKS, zegt Jeremia, als er een gelouterde kerk naar het heilige land terugkeert, zal men dat spreekwoord NIET MEER GEBRUIKEN.

Waarom niet?

Omdat er geen dooden meer vallen? Omdat het na de ballingschap, in de nieuwe aera uit is met stroeve tanden, met bondswraak?

Welneen, „er wordt“ óók dan „gestorven“.

Maar het spreekwoord zal straks in onbruik raken, omdat in de gezuiverde gemeente de overtuiging veld wint, dat de individuele verantwoordelijkheid met-terdaad bestaat, en onderworpen erkenning eischt.

¹⁾ Aalders, K. V.; spatteeringen van hem.

En die erkenning-met-het-hart, die erkenning van de individuele verantwoordelijkheid, die is een daad van den Heiligen Geest in dat hart.

Daarom gaat dan ook Jeremia verder: in diezelfde nieuwe dagen, waarin Gods volk weer een halt zal hebben toegeroepen aan dat van-zich-af-schuiven der verantwoordelijkheid, zal de Geest weer harten aanpakken. Bekeering werken.

Zooals trouwens Joël uitroept: De Heere zal dan zijn Geest over ALLE VLEESCH uitgieten!

Beteekent dat soms ook: over alle uitverkorenen, en over hen alleen?

Er zal dus krachtiger Geesteswerking komen dan te voren.

En daarom zal het niet meer zoo zijn als vroeger. Maar als de Heere in de gemeente krachtiger begint te werken, worden dan de kerkgrenzen met één ruk verlegd?

Als straks de kerkgrenzen verlegd worden, dan komt dat wel hierin tot uiting, dat uit één natie, en uit één familie God niet meer de kerk of den clerus recruteert, doch uit alle naties, en uit allerlei families.

Maar men zegge niet, dat een krachtiger tot de personen doordringende Geesteswind al zeggen wil, dat nu al meteen de kerkgrenzen verlegd zijn. Die krachtiger wind kan voorbereidend werken (zooals de periode na de ballingschap ongetwijfeld voorbereidend werk gedaan heeft), maar hij is nog niet in zichzelf een acute openingsacte van een abrupten nieuwen staat der dingen. Een zwaluw, — daar zegt de boer: iets nieuws. Maar hij maakt nog geen lente. Een scherpe wind, die door de kleeren heendringt, die kondigt aan: verandering van temperatuur. Iets nieuws. Hij kan symptoom zijn van een nieuw tijdperk. Maar hij m á á k t het nog niet.

Want betere beloften zijn nog geen andere beloften.

En betere beloften eischen in-zich-zelf nog geen ander adres dan er eerst was geschreven op de beloftebrieven.

Hoogstens kunnen de „betere“ beloften een KRACHT ontplooiën, die ontvankelijk maakt voor een nieuwen staat. Een nieuwen staat der dingen.

Een nieuw verbond dus.

Niet als het oude.

Want alles gaat nu beter, Israël. Er wordt gereformeerd. Hier in die beide huizen Israëls. Want alle nieuws moet uit het oude zich te voorschijn wringen. K. S.

WOORD EN GEEST.

Over „Woord en Geest“, hun samenhang en verhouding, met name in het heilswerk, wordt veel nagedacht. Ook door het eenvoudige volk. Met name, waar het zich bezig houdt met de vraag van de prediking. De vraag, wat troostende, vermanende, stichtende prediking is, leeft onder het volk. Gelukkig. Er zijn menschen, ook wel ambtsdragers, die meenen, dat men het Woord recht kan bedienen („daar niet van“, zeggen ze dan), terwijl er toch niet troostend, niet vermanend, niet bouwend (stichtend) gepreekt wordt. Helaas.

Toch is één ding duidelijk: de Heilige Geest zelf stuurt altijd naar het Woord toe, en dringt altijd naar het Woord terug. Enkele bijzonderheden, uit een heel complex, mogen we noemen.

1. De H. Geest getuigt in ons hart, maar ook buiten ons in de Schrift. Hij zelf is overal en altijd onvermengd, maar Hij treedt niet altijd onweersproken op. In ons hart weersprekt hem „duivel, wereld, eigen vleesch“. In de kerk zijn bijgeluiden, ook bij de beste preek: bijgeluiden van den dominee, van de kerk, van de overgeleverde mening. Hoe weet ik nu, of wat ik in mijn hart gevoel, met mijn hoofd denk, in mijn „vragen“ begeer, uit den onvermengden Geest is, dan wel van het vleesch? Antwoord: de Geest is zoo goed, en zoo neerbuigend, en zoozeer naar ons afgedaald, dat Hij ons zegt: toets alles aan het Woord. D á á r spreek Ik niet alleen onvermengd, maar ook onweersproken. Daar spreek ik zonder menschelijke bijmengselen van zonde.

2. Wij hebben een tweetal Parakleten. Dat wil zeggen: Zaakbezorgers, Advocaten. De één spreekt tot God ons ten goede, over ons hoofd heen; want Hij doet het rechts op den Troon. Hij is Jezus Christus, de Verhoogde. De ander is de Heilige Geest. Sprekend in ons hart. Daar getuigenis gevende. Aldaar biddende met voor ons onuitspreklijke zuchtigen. Zijn gebed gaat dus de grenzen, de inzichten, de einders van ons gebed te buiten. En te boven. Hoe weet ik nu, wat die Eerste Parakleet daarboven pleit? En wat in mijn hart van den Heiligen Geest, den tweeden Parakleet is? Hij antwoordt ons op die vraag: ga naar het Woord, toets daaraan alles wat gij denkt omtrent uw beide Parakleten en hun getuigenis, hun gebed voor en over en in u.

3. Wij bidden ook zelf. We mogen en moeten al onze begeerten bekend maken bij God. Vooral niets achter-

houden. wel goe en den samenb God GE Waar v Woord.

4. On der zon niet zon nen zeg doet du soon, toets het Wo

5. De Geestes Gods W protesta ons belp ons gele onszelf, als de t stand, g buiten s p r a a neen. G Het G nieuwe ons ter komt in het Wo doch in zegt Hij maar d legen in

6. De zooals o maal m der verl In de le onder d daar. Z Later g vruchte goede w ten van kindere dere ge getuiger luidt de voorbee ook wij ook wij dat het geven. getuiger ook, om te form muleerd onweder Dordtse en ten e ze wor catechis is: den het WO

Wie kerk. W kwartie bederft tijd van MET h de preel tussche op de te Waari Omda Hem no

Niet stuk va Haag. C we wete derwerp H e t die ik z gewikke Om in c we het

En d profess heb Ik maar ni meen-ch afwijzen ingezont er maar ven en neerd g

En m artikel ik den t zijds: